

POSTANOWIENIE Z DNIA 16 LISTOPADA 2011 R.

III KO 79/11

1. Sędziego w jego czynnościach może zastąpić m. in. sędzia tego samego sądu, na podstawie zarządzenia przewodniczącego wydziału lub prezesa sądu, na wniosek sędziego lub z urzędu, w celu zapewnienia sprawności postępowania (art. 45 § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

2. Zastąpienie sędziego przez sędziego tego samego sądu, nawet jeżeli z innego wydziału (§ 60 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz. U. Nr 38, poz. 249 ze zm.), nie wymaga aktu delegacji, który jest obligatoryjny w razie zastąpienia sędziego przez sędziego innego sądu równorzędnego lub bezpośrednio wyższego albo bezpośrednio niższego (art. 45 ust. 1 *in fine* u.s.p.).

Przewodniczący: sędzia SN K. Cesarz.

Sędziowie SN: T. Arytmiuk (sprawozdawca), B. Skoczowska.

Sąd Najwyższy w sprawie Jana M., skazanego z art. 148 § 1 k.k. i innych, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 listopada 2011 r. kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 26 kwietnia 2007 r., utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 28 sierpnia 2006 r.,

postanowił stwierdzić, że nie istnieją ustawowe podstawy do wszczęcia z urzędu postępowania o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 26 kwietnia 2007 r.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2006 r., Sąd Okręgowy w B. uznał Jana M. za winnego popełnienia dwóch przestępstw określonych w art. 148 § 1 k.k. oraz w art. 158 § 3 k.k., i za to orzekł wobec niego karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych od tego orzeczenia przez obrońców oskarżonych (poza Janem M. w sprawie tej skazane zostały jeszcze dwie inne osoby) i prokuratora, Sąd Apelacyjny w B. wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2007 r., zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zaś Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 12 grudnia 2007 r., oddalił kasacje wniesione przez obrońców wszystkich skazanych, w tym m.in. kasację obrońcy Jana M. jako oczywiście bezzasadną.

W adresowanym do Sądu Najwyższego piśmie z dnia 3 sierpnia 2011 r. skazany Jan M. wniósł (zresztą po raz kolejny) o ustanowienie dla niego obrońcy z urzędu do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania zakończonego powołanym wyżej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w B. Uzasadniając wniosek wskazał przy tym, że w jego ocenie w niniejszej sprawie ujawniła się okoliczność, która świadczy o wystąpieniu – na etapie rozpoznania jego sprawy przez Sąd Okręgowy w B. – bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu), które to uchybienie nie zostało, na skutek niewłaściwej kontroli instancyjnej, dostrzeżone z urzędu przez Sąd Apelacyjny w B., co skazany powiązał z kolei z faktem orzekania w składzie Sądu odwoławczego byłej Prezes Sądu Okręgowego w B. Zdaniem Jana

M. nienależyta obsada Sądu pierwszej instancji wynikała z „delegowania” do jego składu przez Prezesa tego sądu sędziów wydziału odwoławczego, na co delegujący nie uzyskał zgody Kolegium sądu.

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Generalnej wyraził pogląd, że w niniejszej sprawie brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 26 kwietnia 2007 r., utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 28 sierpnia 2006 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Nie ulega wątpliwości, że wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., jest możliwe wyłącznie z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.), nie zaś na wniosek strony, jednakże strona – nie dysponując w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania – może, w oparciu o treść art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizować organowi procesowemu potrzebę podjęcia czynności *ex officio* (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48).

W ten właśnie sposób, a więc jako inicjatywę Jana M. opartą o przepis art. 9 § 2 k.p.k., potraktować należało skierowane do Sądu Najwyższego pismo skazanego z dnia 3 sierpnia 2011 r. Stało się ono podstawą do przeprowadzenia analizy akt sprawy, która wszelako nie wykazała, aby w toku postępowania karnego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w B. w sprawie o sygn. III KK 230/05, a także na etapie postępowania odwoławczego w Sądzie Apelacyjnym w B., doszło do któregośkolwiek z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., w tym w szczególności sugerowanego przez skazanego rozpoznania sprawy w instancji *a quo* przez sąd nienależycie obsadzony.

Prawdą jest, że delegowanie przez prezesa sądu okręgowego sędziego sądu rejonowego albo sędziego sądu okręgowego do pełnienia

obowiązków sędziego na obszarze właściwości tego samego sądu okręgowego, na czas nie dłuższy niż miesiąc w ciągu roku, w oparciu o przepis art. 77 § 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm., dalej w tekście określonej jako u.s.p.), wymaga uprzedniego uzyskania zgody kolegium sądu okręgowego, zaś nie dochowanie związanych z taką delegacją wymogów (m.in. w wypadku braku zgody kolegium) skutkuje wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 października 2008 r., III KK 288/08, LEX nr 465924; z dnia 11 lutego 2009 r., II KK 265/08, LEX nr 486547; z dnia 17 maja 2011 r., III KK 104/11, LEX nr 795788). Rzecznik w tym, co trafnie zauważył w swoim pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Generalnej, że w niniejszej sprawie o tego rodzaju delegacji nie może być mowy, a to czyni bezprzedmiotowym – jak to zrobił w swoim piśmie skazany – prowadzenie jakichkolwiek dywagacji na gruncie instytucji określonej w powołanym wyżej przepisie art. 77 § 8 u.s.p.

Z dokumentacji procesowej znajdującej się w aktach niniejszej sprawy wynika w sposób jednoznaczny, że wyznaczenie przez Prezesa Sądu Okręgowego w B. dwóch sędziów Wydziału Odwoławczego tego sądu w osobach sędziów Sądu Okręgowego w B. Dariusza O. i Ireny R. do orzekania w sprawie III K 230/05, nastąpiło w oparciu o przepis art. 45 u.s.p. w zw. z § 65 ust. 1 zd. 2 oraz ust. 2 obowiązującego wówczas rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 218 ze zm.), a nie na podstawie art. 77 § 8 u.s.p. Zgodnie z powołanymi regulacjami (analogiczne przewidziane są obecnie w § 60 ust. 1 zd. 2 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych – Dz. U. Nr 38, poz. 249 ze zm.), sędziego w jego czynnościach może zastąpić m.in. sędzia

tego samego sądu, na podstawie zarządzenia przewodniczącego wydziału lub prezesa sądu, na wniosek sędziego lub z urzędu, w celu zapewnienia sprawności postępowania (art. 45 § 1 u.s.p. w zw. z § 2 tego przepisu). Jeżeli zachodzi przy tym potrzeba wyznaczenia sędziego z innego wydziału do innych czynności sądowych (§ 65 ust. 2 Regulaminu z 1987 r. – aktualnie § 60 ust. 2 Regulaminu z 2007 r.), przewodniczący wydziału zwraca się w tej sprawie do prezesa sądu (§ 65 ust. 1 zd. 2 Regulaminu z 1987 r. i § 60 ust. 1 zd. 2 Regulaminu z 2007 r.). Takie zastąpienie sędziego przez sędziego tego samego sądu nie wymaga przy tym aktu delegacji, który obligatoryjny jest jedynie w razie zastąpienia sędziego przez sędziego innego sądu równorzędnego lub bezpośrednio wyższego albo bezpośrednio niższego (art. 45 ust. 1 *in fine* u.s.p.).

W przedmiotowej sprawie, w związku z brakiem możliwości skompletowania składu sądu z sędziów Wydziału III Karnego Sądu Okręgowego w B. (dwa wcześniejsze, zapadłe m.in. w stosunku do Jana M. wyroki zostały uchylone wyrokami Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 20 stycznia 2005 r. i z dnia 15 listopada 2005 r., zaś sędziemu Wydziału III Beacie O. udział w sprawie uniemożliwił stan zdrowia), przewodniczący tego wydziału wystąpił do Prezesa Sądu Okręgowego w B. o wyznaczenie do rozpoznania sprawy dwóch (art. 28 § 4 k.p.k.) sędziów innego wydziału tego sądu, co też Prezes Sądu Okręgowego zarządzeniem z dnia 28 grudnia 2005 r. uczynił. Zarządzenie to, wydane w oparciu przepis art. 45 u.s.p. oraz o powołane wyżej unormowania regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, nie wiązało się więc z koniecznością delegowania sędziów Dariusza O. i Ireny R., ponieważ jako sędziowie Sądu Okręgowego w B. z racji aktu powołania mieli, bez potrzeby ich odrębnego delegowania, prawo do orzekania w tym sądzie, i to nie tylko w wydziale do którego organizacyjnie zostali przydzieleni. Tym samym wyrokujący w tej sprawie w dniu 28 sierpnia 2006 r. z udziałem wymienionych sędziów Sąd

Okręgowy w B. był obsadzony prawidłowo, co czyni również nieuprawnionym twierdzenie skazanego o dokonaniu w tym zakresie przez Sąd Apelacyjny w B. niewłaściwej kontroli instancyjnej. Za pozbawione jakichkolwiek podstaw uznać należy przy tym supozycje Jana M. co do wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia z pominięciem okoliczności wskazanych w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na udział w składzie tego sądu sędziego Sądu Apelacyjnego Nadziei S., pełniącej poprzednio funkcję Prezesa Sądu Okręgowego w B. Tego rodzaju twierdzenie uznane być musi wyłącznie za niczym nie popartą insynuację, zaś skazany podnosząc powyższą okoliczność całkowicie przeoczył, że zarządzenie o zastąpieniu sędziów Wydziału III Karnego Sądu Okręgowego w B. sędziami Wydziału Karnego Odwoławczego tego sądu wydał Prezes Sądu Okręgowego w osobie sędziego Jarosława K., a nie sędziego Nadziei S.

Prawidłowa była wreszcie delegacja do orzekania w Sądzie Apelacyjnych w B. dla sędziego Sądu Okręgowego w W. – Tomasza W.

Uwzględniając, że w toku przedmiotowego badania sprawy przez Sąd Najwyższy nie potwierdziły się sugerowane przez skazanego okoliczności świadczące o wystąpieniu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., orzeczono jak na wstępie.